

Mkh 17.8.2026

PPL/340/00.07.03/2026

Selostus asiasta

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen perustuslakia vaalipiirijakoa koskevilta osin.

Ehdotetulla lailla muutettaisiin perustuslaissa säädettyjä vaalipiirien lukumäärää koskevia rajoja siten, että Manner-Suomi jaettaisiin eduskuntavaaleja varten vähintään yhdeksään ja enintään viiteentoista vaalipiiriin. Ahvenanmaan maakunta muodostaisi edelleen oman vaalipiirinsä.

Manner-Suomessa on nykyisin kaksitoista vaalipiiriä, mikä vastaa voimassa olevan perustuslain mukaista vähimmäismäärää. Ehdotettu perustuslain muutos ei sellaisenaan johtaisi vaalipiirijaon muuttamiseen, vaan se muuttaisi vaalipiirijaolle perustuslaissa asetettuja lukumääräisiä reunaehtoja. Muutos mahdollistaisi esimerkiksi joidenkin nykyisten vaalipiirien yhdistämisen ilman, että jokin toinen vaalipiiri olisi samalla jaettava. Mahdolliset yksittäisiä vaalipiirejä koskevat muutokset edellyttäisivät erillistä vaalilain muuttamista.

Esityksen tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus eduskuntavaalien vaalijärjestelmän suhteellisuuden parantamisesta alueilla, joilla piilevä äänikynnys on erityisen korkea.

Hallitusohjelmassa huomio kohdistettiin ensisijaisesti Lapin vaalipiiriin ja tavoitteeksi asetettiin sellaisen laskennallisen vaalialuemallin valmistelu Lapin ja Oulun vaalipiirien välille, jossa molemmat vaalipiirit säilyisivät itsenäisinä eikä niiden rajoja muutettaisi.

Valtioneuvosto asetti 16.11.2023 parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän valmistelemaan hallitusohjelmakirjauksen mukaista vaalialuemenetelmää. Työryhmän enemmistö esitti loppuraportissaan jatkovalmisteluun ryhtymistä perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi. Valmistelua jatkettiin oikeusministeriön 15.1.2026 asettamassa valmisteluryhmässä, jonka tueksi valtioneuvosto asetti 5.2.2026 parlamentaarisen ohjausryhmän.

Parlamentaarinen ohjausryhmä totesi 19.5.2026, ettei hallitusohjelman mukaisen vaalialuemenetelmän edistämisestä ollut saavutettavissa riittävää parlamentaarista yksimielisyyttä. Tämän jälkeen valmistelussa siirryttiin arvioimaan perustuslain 25 §:ssä säädettyjen vaalipiirien lukumäärää koskevien reunaehtojen muuttamista. Nyt lausuttavana oleva ehdotus pohjautuu myös aikaisempaan perustuslain 25 §:n tarkistamista koskeneeseen valmisteluun sekä vaalikaudella 2011–2015 annettuun hallituksen esitykseen HE 55/2014 vp.

Lausunnon määräaika

Oikeusministeriön lausuntopyynnön mukaan suomenkielisiä lausuntoja luonnoksesta voi antaa ajalla 17.6.–12.8.2026.

Kesälomakaudesta johtuen maakuntahallituksen puheenjohtajisto pystyi käsittelemään asiaa 7.8.2026. Puheenjohtajisto totesi, ettei poliittisilla ryhmillä ollut käytännössä riittävästi aikaa käsitellä asiaa ja muodostaa kantaansa ennen suomenkielisille lausunnoille asetettua alkuperäistä määräaika 12.8.2026. Lausunto päätettiin tämän vuoksi saattaa maakuntahallituksen käsiteltäväksi 17.8.2026 pidettävään kokoukseen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pyysi oikeusministeriöltä lisääaikaa lausunnon antamiseen 21.8.2026 saakka. Oikeusministeriö myönsi pyydetyt lisäajan. Pohjois-Pohjanmaan liiton suomenkielinen lausunto voidaan siten toimittaa oikeusministeriölle viimeistään 21.8.2026 eli samana päivänä, johon ruotsinkielisten lausuntojen määräaika päättyy.

Valmistelija

maakuntajohtaja Jussi Rämet, p. 040 586 3877

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus päättää antaa oikeusministeriölle liitteenä olevan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta.

Käsittelytiedot

Päätös